

امیرحسین جعفری گروه فرهنگ و هنر

از قدیم الایام هر کشوری را به یک نماد می‌شناختند نماد‌هایی معمولاً برآمده از فرهنگ یا شرایط حاکم بر آن جامعه. ژاپن از آن دست کشورهایی است که در طول تاریخ در چشم جهانیان توانسته خود را با یک نماد معرفی کند، روزگاری این کشور را به عنوان سرزمین آفتاب و سامورایی‌های سختگیر قانون‌مدارش می‌شناختند. روزگاری به عنوان کشوری که مظهر تکنولوژی است و در لبه تکنولوژی حرکت می‌کند و امروزه آن را به انیمیشن‌های رنگارنگش. انیمیشن‌هایی که صرفاً برای سرگرمی ساخته نشده‌اند و همراه خود طیف وسیعی از خرده فرهنگ‌ها را آورده‌اند.

قدرتی به نام انیمه

صنعت انیمه در کشور ژاپن الان به چنان رشدی رسیده است که سالانه با شیب تندی به سمت موفقیت حرکت می‌کند. آنچنان که انجمن انیمیشن ژاپن (AJA) اعلام کرده که صنعت انیمه این کشور در سال ۲۰۲۲ به رکورد ۲۲ میلیارد دلاری دست یافته که بالاترین میزان در تاریخ بوده و ۱۴ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۱ داشته است. این گروه که از سال ۲۰۰۹ گزارش‌های سالانه صنعت انیمه را منتشر می‌کند، نتایج جدیدترین نظرسنجی خود را در بازار بین‌المللی فیلم توکیو منتشرکرد. یافته‌های انجمن انیمیشن ژاپن نشان داده که درآمد‌های حاصل از آثار انیمه در خارج از کشور در سال ۲۰۲۳ از درآمد‌های داخلی پیشی گرفته است؛ به طوری که ۵۱/۵ درصد از درآمد‌ها، معادل ۱۷/۲۵ میلیارد دلار (۱/۷۲۲ تریلیون ین) از خارج و ۴۹/۵ درصد یا ۱۰/۶ میلیارد دلار (۱/۶۲۲ تریلیون ین) از داخل بوده است. این دومین بار است که درآمد‌های انیمه در خارج کشور از داخل پیشی می‌گیرد و برای نخستین بار سال ۲۰۲۰ چنین اتفاقی افتاده بود.

همچنین به گزارش پایگاه اینترنتی اسکرین این انیمه‌های سینمایی بودند که برگیشه این کشور مسلط شدند و عناوینی مانند«اولین اسلم دانگ» (تولید شده توسط Toei) و«کارآگاه کان: زیردریایی آهن سیاه» (تولید شده توسط Toho) به ترتیب ۱۰۴ میلیون دلار(۱۵/۸۷ میلیارد ین) و ۹۱/۱ میلیون دلار (۱۳/۸۸ میلیارد ین) فروش داشتند.

برش

آرش کمانگیر در ژاپن!

ایران نیز به عنوان مهد تمدن بشری از چشم قدرت نرم فرهنگی ژاپن دور نمانده است و در آثار مختلفی شمه‌هایی

هجدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران «سینماحقیقت» با ثبت رکورد شرکت بیش از ۲۹۰۰ مستند آماده برگزاری است. هجدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران «سینماحقیقت» که آذر ماه برگزار خواهد شد، شاهد ثبت رکورد جدید در تعداد آثار متقاضی حضور است. در این دوره از جشنواره، ۶۲۸ مستند در بخش ملی و ۲۲۱۴ اثر در بخش بین‌الملل ثبت‌نام کرده‌اند. در بخش مسابقه ملی، ۱۱۷۰ مستند بلند، ۱۶۰ مستند نیمه

سینما حقیقت

رکورد شکنی کرد

بلند و ۲۵۱ مستند کوتاه حضور دارند. همچنین ۲۹۶ اثر در بخش شهید آوینی و ۷۲ اثر در بخش «غزه، فلسطین، مقاومت» متقاضی حضور شده‌اند. در این میان، ۷۸ فیلمساز زن با مستندهای خود ثبت‌نام کرده‌اند. در بخش مسابقه بین‌الملل نیز ۵۰۰ مستند بلند، ۱۸۹ مستند نیمه بلند و ۱۶۲۵ مستند کوتاه ثبت‌نام کرده‌اند. در مجموع، بیش از ۹۹۰۰ مستند متقاضی حضور در این دوره از جشنواره هستند. این جشنواره به دبیری محمد حمیدی مقدم

نسخه درمان پویانمایی

وقتی پای صحبت انیمیشن‌سازان ایرانی می‌نشینیم تا مشکلات این هنر-صنعت را در ایران بررسی کنیم درمی‌یابیم که اکثر این مشکلات با تبدیل انیمیشن‌سازی در ایران به یک صنعت قابل حل است

ارشد کمپانی «TMS Entertainment» نیز اضافه کرد که ظرفیت گسترش در بازارهای جدید مانند هند، خاورمیانه و آفریقا وجود دارد. به همین علت شاهد هستیم که ژاپن سرمایه‌گذاری در کشورهای مختلفی از جمله ویتنام و سنگاپور اقدام به سرمایه‌گذاری به اشکال مختلف کرده است. به عنوان مثال شرکت تولید و توزیع ژاپنی آئون اینترتینمنت که سابقه‌ای طولانی در تولید فیلم و احداث سالن‌های نمایش فیلم در کشور پرجمعیت و پهناور ژاپن دارد، به دنبال انتقال تجربیات خود به همکاران ویتنامی و صنعت سینمای در حال رشد این کشور همسایه است.

با انجام این کار، از یک‌سو عموم مردم ویتنام می‌توانند به تماشای محصولات داخلی و بین‌المللی بشینند و از سوی دیگر، انواع و اقسام تولیدات سینمایی به شکلی عادلانه امکان اکران در سراسر خاک کشور را پیدا می‌کنند. براساس این قرارداد، تا سال ۲۰۲۵ تعداد حداقل ۵۰ مولتی‌پلکس در خاک ویتنام احداث و آماده بهره‌برداری می‌شود. هریک ازمولتی‌پلکس‌ها دربرگیرنده حداقل چهار تا پنج سالن نمایش فیلم خواهد بود. اولین مولتی‌پلکس‌ها تا اواسط سال ۲۰۲۵ درهائوئی و چند شهر بزرگ کشور فعالیت‌شان را شروع می‌کنند.

به گفته طرف ژاپنی، حداقل سرمایه‌ای که برای اجرای قرارداد در نظر گرفته شده مبلغی نزدیک ۲۰۰ میلیون دلراست. آئون اینترتینمنت که نزدیک ۱۰۰۰ لوکیشن و مولتی‌پلکس درداخل ژاپن دارد، بازار ویتنام را بازاری کلیدی، مطلوب و درحال رشد برای سرمایه‌گذاران ژاپنی و آسیایی می‌داند. مدیران این شرکت اعلام کرده‌اند اولین فیلم‌هایی که در مولتی‌پلکس‌های تاسیس شده به نمایش درمی‌آیند، محصولات دو صنعت سینمای ویتنام و ژاپن خواهند بود. همین مدیران گفته‌اند تولید مشترک تعداد زیادی محصولات مشترک، از اقدامات بعدی آنها در خاک ویتنام است. رسانه‌های گروهي هر دو کشور از قرارداد یادشده به‌عنوان تلاشی برای جلوگیری از تسلط فیلم‌های هالیوودی و کمک به تقویت سینمای بومی یاد کرده‌اند.

الگوی ژاپنی برای انیمیشن ایرانی

وقتی به وضعیت انیمیشن‌سازی در کشور خودمان ایران نگاهی می‌اندازیم مشخصاً انیمیشن‌سازی ما با نمونه ژاپنی تفاوت بسیار زیادی دارد. مهم‌ترین تفاوت این دو را می‌توان در این جست‌وجو کرد که انیمیشن‌سازی در ژاپن الان به یک صنعت تمام و کمال تبدیل شده که توانایی خلق سرمایه دارد؛ اما انیمیشن‌سازی ایران برای رسیده به این مرحله فاصله زیادی دارد با این حال صنعت انیمه در ژاپن می‌تواند الگویی مناسب برای انیمیشن‌سازی در ایران باشد.

زمانی که صنعت انیمه کشور ژاپن را بررسی کنیم در می‌یابیم که انیمه‌های ژاپنی در محتوای خود اتکای زیادی بر کتاب‌های مصور که از آنها با نام مانگا یاد می‌شود دارند و اقتباسی هستند. بدون شک مهم‌ترین ویژگی ساختن یک اثر اقتباسی این است که سازندگان اثر با سلیقه مخاطبان خود آشنایی دارند و انتظارات آنها را می‌شناسند در نتیجه ریسک سرمایه‌گذاری در ساخت انیمیشن‌های سینمایی که جزو آثار پر هزینه به حساب می‌آیند کم می‌شود. در غرب نیز شاهد چنین پشتوانه‌ای برای تولید انیمیشن‌ها هستیم که کتاب‌های مصور ابرقهرمانه در کشور آمریکا با مجموعه کمیک‌های تن‌تن در کشور فرانسه از این دست آثار هستند.

نمایش

جشنواره صد ثانیه با حضور احمد رضا درویش

رئیس سازمان سینمایی سوره، دبیر و اعضای شورای سیاست‌گذاری چهاردهمین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم‌های ۱۰۰ ثانیه‌ای را منصوب کرد. طی حکمی از سوی حمیدرضا جعفریان، رئیس سازمان سینمایی سوره، یوسف منصوری برای دومین بار به عنوان دبیر جشنواره و احمدرضا درویش، محمدرضا شهیدی فرد، محمد حمیدی مقدم، سیدامیر جاوید و محدثه بیرهادی به عنوان اعضای شورای سیاست‌گذاری این دوره از جشنواره منصوب شدند. احمدرضا درویش از کارگردانان و فیلمنامه‌نویسان سرشناس سینمای ایران است که آثار متعددی در کارنامه خود دارد. محمد حمیدی مقدم تهیه‌کننده، مجری تلویزیون و از مدیران فرهنگی است. محمدرضا شهیدی فرد نیز مجری تهیه‌کننده و کارگردان تلویزیونی است که در بسیاری از برنامه‌های موفق تلویزیونی به عنوان مشاور حضور داشته است. سیدامیر جاوید از فعالان رسانه‌ای و مدیران فرهنگی کشور و قائم مقام رئیس حوزه هنری در امور بین‌الملل است. محدثه بیرهادی نیز تهیه‌کننده و از مدیران فرهنگی کشور است که با مدرک کارشناسی ارشد در رشته جامعه‌شناسی، آثار کوتاه متعددی را تهیه کرده است. لازم به ذکر است جزئیات فراخوان و برگزاری چهاردهمین دوره متعاقباً اعلام خواهد شد.

برگزار خواهد شد و شامل بخش‌های مسابقه ملی و بین‌الملل، جایزه شهید آوینی، «غزه، فلسطین، مقاومت»، بخش‌های جنبی ملی و بین‌الملل و بزرگداشت است. جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران که عموماً با نام جشنواره سینما حقیقت شناخته می‌شود، توسط مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی سازمان سینمایی و سمعی بصری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از سال ۱۳۸۶ آغاز به کار کرد و آذر ماه هر سال در تهران برگزار می‌شود.

دیدگاه

پای لنگ انیمیشن ایرانی

وقتی به انیمیشن‌سازی در ایران توجه می‌کنیم شاهدیم در ادبیات کودک نوجوان باوجود ظرفیت‌های فراوان چنین پشتوانه‌ای برای انیمیشن ایرانی شکل نگرفته. به عبارت دیگر در حال حاضر یک اثر ایرانی که مورد اقبال کودکان و نوجوانان باشد وجود ندارد. به همین علت اغلب انیمیشن‌های ایرانی از داستانی غیر اقتباسی (اورجینال) بهره می‌برند که طبیعتاً ریسک سرمایه‌گذاری را بیش از پیش افزایش می‌دهد. به عنوان مثال انیمیشن بیبی که می‌توان به آن لقب موفق‌ترین اثر کودک را داد موفقیت خود را بدون شک مرهون این است که مخاطبانش بیش از این با کاراکتر آن آشنا بودند و به نوعی می‌توان این انیمیشن را اقتباسی از سریال انیمیشن آن در تلویزیون دانست. موفقیت انیمیشن بیبی قهرمان نشان می‌دهد که وجود یک منبع قابل اتکا در صنعت انیمیشن تا چه اندازه می‌تواند به این صنعت کمک کند. همچنین وقتی پای صحبت انیمیشن‌سازان ایرانی که با روزنامه جام جم گفت‌وگو کرده‌اند می‌نشینیم تا مشکلات این هنر-صنعت را در ایران بررسی کنیم، درمی‌یابیم که اکثر این مشکلات با حمایت‌های معنوی و نه صرفاً مادی دولت و تبدیل انیمیشن‌سازی در ایران به یک صنعت قابل حل هستند. یکی از این هنرمندان بهرام عظیمی است که چهره‌ای شناخته شده در میان مردم به حساب می‌آید. وی درباره مشکلات انیمیشن‌سازی در ایران گفته است: الان که در میانه سال ۱۴۰۳ هستیم، مشکلات تولید انیمیشن این است که هنوز نیاز به بودجه و حمایت دولتی داریم، چون انیمیشن سینمایی زمان‌بر است و ساخت آن در بهترین حالت دو، سه سال به‌طور معمولی سه، چهار سال طول می‌کشد و بخش خصوصی نمی‌آید صدمیلیارد برای انیمیشن سرمایه‌گذاری کند. او با اشاره به این که مزیت‌های کار انیمیشن در کشور حمایت همیشگی دولت بوده، افزود: درحال حاضر به‌تدریج تعدادی تهیه‌کننده خصوصی که پیش می‌آیند، چون موفقیت‌های اخیر انیمیشن‌های سینمایی را دیده‌اند.

عظیمی درباره تهیه‌کنندگان انیمیشن نیز بیان کرد: وقتی بحث تهیه‌کننده پیش می‌آید، فکر می‌کنیم که این افراد خیلی کاسب هستند. نگاه تجاری دارند. اما این‌طور نیست و بسیاری از آنها روحیه هنری، فرهنگی و پول را با هم دارند و علاقه‌مندند اتفاقی در این زمینه بیفتد. پس مشکل اول ما سرمایه‌گذاری و بودجه است، چون کارهای ما هزینه‌های بالایی به همراه دارد. این کارگردان انیمیشن که سال‌ها هایش تهران ۱۵۰۰ ساخته، درباره میزان هزینه تمام‌شده آن تشریح کرد: حدود ۱۲ سال پیش حدود دو میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان هزینه تولید تهران ۱۵۰۰ شد. در همان سال هزینه ساخت فیلم‌های سینمایی با حضور بازیگران مطرح بیشتر از ۵۰۰۰ میلیون تومان نبود. ۵۰۰ میلیون کجا و دو میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان کجا؟ از ما پنج سال کار و پروژه‌های دیگر دو ماه طول می‌کشید. پس تهیه‌کننده ما مرحوم ابوالحسنی ریسک و هزینه کرد و اتفاقی که برای ما افتاد، خیلی خوب بود و حداقل این امید را به ما می‌داد که امکان تولید فیلم سینمایی انیمیشن در کشور وجود دارد.

بی‌توجهی به خانواده

حامد جعفری تهیه‌کننده انیمیشن پرنظرقدار بچه زنگ دیگر فردی است که به مشکلی اشاره کرده که حل آن خارج از توانایی تولیدکنندگان پویانمایی است. این تهیه‌کننده درباره اختصاص شأنس به آثار سینمای کودک و انیمیشن عنوان کرد: در این سال‌ها شاهد بودیم خیلی از سینماداران با وجود فروش بالای یک اثر کودک، رغبتی برای شأنس این آثار یا فرصت تماشای کودکان و خانواده‌ها در سینما نشان نمی‌دهند و سرویس‌دهی نامناسب به آثار کودک ترجیح می‌دهند به جای صوری برای آثار کودک، ظرفیت خود را در اختیار آثاری قرار دهند که به‌طور عمده مرتبط با سینمای کمدی بزرگسال است و به لحاظ محتوایی چندان مناسب کودکان و خانواده‌ها نیست. گویی حضور خانواده‌ها در سینما، اساساً فاقد اهمیت است؛ هر چند حتی اگر اقتصادی هم به ماجرا نگاه کنیم، حتماً خانواده‌ها، مخاطبان وفادارتری برای سینما خواهند بود و باید برای حفظ و توسعه حضور خانواده‌ها در سینما برنامه‌ریزی کنیم.

پای تحریم روی گلوی انیمیشن

همچنین سید احمد علمداری، کارگردان انیمیشن مسافری از گانورا عنوان کرده: در دسر بزرگ ما این است که نمی‌توانیم کارهای ایرانی را در سینمای خارج از کشور اکران کنیم و نهایت کاری که می‌شود انجام داد ارائه فیلم VOD به کشورهای دیگر است که آن هم شامل تمام کشورها نمی‌شود. صدور این انیمیشن‌ها به کشورهای دیگر باعث می‌شود که آنها با فرهنگ ما بیشتر آشنا شوند و در عین حال، چرخه مالی مناسبی را ایجاد می‌کند. این امر بستر لازم را برای تولید انیمیشن فراهم می‌آورد و می‌تواند ایران را به قطب انیمیشن تبدیل کند. این کارگردان انیمیشن با اشاره به این‌که موضوع تحریم اقتصادی و فرهنگی هم به مسأله خودبایوری ما در تولید انیمیشن لطمه می‌زند؛ افزود: من شرکت‌هایی را می‌شناسم که در کشورهای دیگر نام خود را ثبت می‌کنند و این کار را انجام می‌دهند. اما مشکل بزرگ ما این است که شبکه پخش و توزیع نظام‌مندی نداریم؛ حتی رابطان فرهنگی که به اینجا می‌آیند رسالت خود را به درستی انجام نمی‌دهند. من از یکی از رابطان خواستم شبکه‌های ارتباطی کشور مقصد را به ما معرفی کنند اما نتوانستند و نگاه‌شان بازاربایی هنری نیست.

در سی و ششمین جشنواره فیلم خیرونای اسپانیا، مستند «آخرین کوسه نهنگ» به بخش مسابقه راه یافت. این مستند به کارگردانی رامتین بالف، روایتگر ماجرای کوسه نهنگی است که در جست‌وجوی همزاد و عشق خود در دریا می‌گردد. جشنواره فیلم خیرونا، استعداد خلق هنری فیلمسازانی را با محتوای اصیل از ارزش‌های انسانی تشویق می‌کند، در این دوره از جشنواره ۲۰۰۰ فیلم ارسال شد که از این میان ۵۰۰ فیلم برای رقابت در بخش‌های مختلف انتخاب گردید. جشنواره خیرونا از ۱۹ تا ۱۴ آبان (۴ تا ۲۹ نوامبر) برگزار خواهد شد. پیش از این، «آخرین کوسه نهنگ» در هفدهمین جشنواره «سینماحقیقت» به نمایش درآمده و برنده جوایز بهترین موسیقی و بهترین تصویربرداری شده است. همچنین این اثر دیپلم افتخار بهترین مستند چهل و دومین جشنواره فیلم فجر را کسب کرده است. «آخرین کوسه نهنگ» با مدت زمان ۷۵ دقیقه به تهیه‌کنندگی، نویسندگی و کارگردانی رامتین بالف ساخته شده است. از عوامل این مستند می‌شود به فیلمبرداران: رشاد بالف و رامتین بالف، تدوینگر و صداگذار: رشاد بالف، پژوهشگران: رامتین بالف و رشاد بالف و آهنگساز: اکبر ابراهیمی اشاره کرد.